

50 / Z RAPORU

MURAT
YÜLEK

Fark edilmeyen değişim

Türkiye olarak, olumlu ancak fark edilemeyen bir önemli değişimin içindeyiz. Temelini finans ve teknolojiye dayandırmış olan ve değişimden çok, reel ekonomi alanındaki bir “gelişim.” Bu gelişimin devam etmesi, özellikle hızlanarak ve daha etkin devam etmesi Türkiye açısından çok kritik kazanımları beraberinde getirecek.

PROF. DR. MURAT YÜLEK

ostim TEKNİK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRÜ

Dünyanın önemli dijital oyun şirketlerinden Zynga, 2020 yılında Türk oyun şirketi Peak Games'i 1,8 milyar dolar değer üzerinden satın aldı. Peak Games birkaç Türk teknolojist tarafından 2010 yılında kurulan bir oyun geliştirme şirketi idi. Zynga, yine Peak Games tarafından geliştirilen bazı oyunları 2017 yılında 100 milyon dolara, bir başka Türk oyun şirketi olan Gram Games'i ise 250 milyon dolara satın almıştı. En son olarak Türk oyun şirketi Dream Games de bu yıl içinde 1 milyar değerleme üzerinden 155 milyon dolar yatırım aldı. Böylece, 2021 yılı itibarıyla Türkiye, ikisi oyun şirketi olmak üzere 4 adet Unicorn (değeri bir milyar doların üzerinde biçilen yeni kurulan teknoloji şirketlerine verilen isim) çıkartmış oldu. (diğerleri Hepsi Burada ve Trendyol)

Unicorn'lar bir yana, son yıllarda Genç Türkler tarafından çok sayıda teknoloji şirketi kuruluyor. (Start up) Bu şirketler yatırımcı niteliği taşıyan kişi ve kurumları ziyaret ederek profesyonel yatırım sunumları yapıyor. Bu sayede, yatırım almasalar da, inşaat (gayrimenkul geliştirme) gibi geleneksel alanlara sıkışan Türk sermayedarlarını Silikon Vadisi tarzında eğitmiş oluyorlar.

Türkiye'de finans piyasası da bilindiği gibi standart ticari bankacılığa sıkışmış durumda; yani projeye teknolojiye değil teminat gücüne (büyük ölçüde gayrimenkul ipoteği) dayalı finansal aracılık hizmeti veren kurumlar. Ancak makroekonomik açıdan istikrarın bayağı zarar gördüğü 2020-2021 yıllarında Türkiye de sermaye piyasaları da önemli bir gelişme kaydetti. 2021 yılında halka arz edilen şirket sayısı 48

oldu. Sermaye Piyasası Kurulu son yıllarda risk sermayesi adı verilen ve teknolojik şirketleri fonlayan kuruluşların işleyişinde önemli mevzuat iyileştirmeleri gerçekleştirdi. Hazine ve Maliye Bakanlığı bu tür teknolojik yatırımlar yapan şirketlere teşvikler sağladı.

Aselsan, Havelsan, Roketsan, TEI ve STM gibileri başta olmak üzere savunma sanayi şirketleri teknolojik gelişim açısından dünyada üst noktalara geldi. Kuzey Kıbrıs'ta Günsel Şirketi ilk yerli tasarımı elektrikli otomobillerin prototiplerini üretti; Günsel otomobilleri 2022 ya da 2023 yılında seri üretime geçerek yavru vatanda yollara koyulacak. Ankara'daki Jeomed şirketi, yıllardır ithal edilen lens sularını OSTİM'de yerli olarak üretti ve ihracata da başladı. Jeomed, kendi geliştirdiği çok sayıda ilacı birçok ülkeye ihraç ediyor.

Kısacası, ülkemizde teknolojik gelişim ve bunu destekleyen finansal altyapıda olumlu yönde önemli bir kırılım yaşıyoruz. Bu sürecin başarıyla devam ettirilmesi ülkemizin üst gelir grubu ülkelerinin arasına girmesini sağlayacak en önemli itici güç olacak. Bunda hem kamu kesimine, hem de eğitim kurumlarına önemli sorumluluk düşüyor. Eğitim kurumları, “girişimci mühendisler”, “girişimci bilim adamları” ve “girişimci devlet adamları” yetiştirmeli. Kamu kesimi ise eğitim kurumları ve genç müteşebbislere elverişli bir makroekonomik ve hukuki ortam sağlamalı. Dahası, kamu satın alma politikalarında uluslararası dev şirketleri kayıran bazı arkaik uygulamalara son vermeli. Yeni Kurtuluş Savaşımız bu.